

Sociálně-právní brožura

**Pro dospělé se zdravotním
postižením 2025**

se zaměřením na pacienty se SMA
a dalšími nervosvalovými diagnózami

Hana Potměšilová

 NOVARTIS

Obsah

Úvod	4
Kapitola I:	
JAKÉ ÚŘADY HRAJÍ PRIM VE STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE	5
1. Česká správa sociálního zabezpečení	5
2. Úřad práce ČR	6
3. Institut posuzování zdravotního stavu	8
Kapitola II:	
LEGISLATIVNÍ PODPORA A FINANČNÍ POMOC	10
1. Existenční a životní minimum	11
2. Dávka státní sociální pomoci („superdávka“)	12
3. Ostatní dávky státní sociální podpory	14
4. Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)	15
5. Příspěvek na péči od ledna 2026	16
6. Dávky pro osoby se zdravotním postižením	18
Kapitola III:	
INVALIDNÍ DŮCHOD	22
Kapitola IV:	
PRŮKAZY OZP A JEJICH VÝHODY	24
Kapitola V:	
INVALIDITY, PŘÍSPĚVKY A DÁVKY V OTÁZKÁCH A ODPOVĚDÍCH	43
Kapitola VI:	
SOCIÁLNÍ SLUŽBY	46
Kapitola VII:	
NEZISKOVÝ SEKTOR (NNO)	52
Použité zkratky	62
Právní předpisy a zdroje	63
Kontakty	64

Úvod

Je naší snahou pomoci právě vám, pacientům s nervosvalovým onemocněním, jako je SMA a další, vyznat se v sociálním systému České republiky a najít v něm možnosti podpory, které vám usnadní život. Právě proto vznikla tato sociálně-právní brožura.

Zorientovat se v sociálním systému, zákonech a paragrafech může být někdy obtížné. Příručka přináší odpovědi na řadu důležitých otázek: kdo a za jakých podmínek má nárok na invalidní důchod, kde o něj může žádat, kdo rozhoduje o různých příspěvcích, jaké dokumenty a tiskopisy žadatel potřebuje. Jsou tu popsány i sociální služby, které může osoba se zdravotním postižením využít. Nechybí zde ani informace o průkazu osoby se zdravotním postižením či přehled neziskových organizací, které vám mohou pomoci.

Doufáme, že vám tato příručka přinese praktické rady a ulehčí život s vaší nemocí.

Kapitola I

JAKÉ ÚŘADY HRAJÍ PRIM VE STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE

Systém sociálního zabezpečení v Česku je rozdělen mezi různé instituce především proto, aby byla zajištěna odbornost a efektivita. Každý typ dávky totiž vyžaduje jiný přístup – někde se posuzuje pouze příjem, jinde složitý zdravotní stav.

Zde je přehled, kdo co řeší a proč to tak je:

1. Česká správa sociálního zabezpečení

ČSSZ spravuje pojistné systémy. To jsou dávky, které dostáváte proto, že jste si (vy nebo zaměstnavatel) platili sociální pojištění nebo jste studovali – starobní důchody, invalidní důchody, nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství (mateřská) nebo sirotčí/vdovské důchody.

Na základě odvodů na sociální pojištění ČSSZ dává informace k těmto dávkám dalším institucím nebo je řeší napřímo sama.

ČSSZ disponuje databází všech vašich odpracovaných let a odvedených peněz. Má také robustní aparát posudkových lékařů, kteří jsou klíčoví pro přiznání invalidity.

Lékařskou posudkovou službu nyní pod ČSSZ vykonává **Institut posuzování zdravotního stavu (IPZS)**.

- **Invalidní důchod:** posuzuje se pokles pracovní schopnosti. Práce s invalidním důchodem je povolena a nesmí být důvodem k jeho odejmutí!
- **Důchodové konto:** jednou ročně si můžete zdarma vyžádat „Informativní osobní list“ pro přehled o odpracovaných letech.

2. Úřad práce ČR

Úřad práce (ÚP) je vaším partnerem v oblasti zaměstnanosti i sociální podpory.

Nepojistné sociální systémy

Většinu žádostí lze dnes vyřídit online přes
klientskou zónu <https://jenda.mpsv.cz/>.

- **Příspěvek na péči**
 - *Změna 2026:* od dubna 2026 přechází agenda pod ČSSZ
- **Příspěvek na mobilitu**
- **Příspěvek na zvláštní pomůcku**
- **Mimořádná okamžitá pomoc**
- **Dávka státní sociální pomoci (tzv. superdávka)**

Kariéra bez bariér

Pokud hledáte pracovní uplatnění nebo potřebujete poradit s dávkami, které řeší úřad práce nebo ČSSZ, využijte projekt

Kariéra bez bariér

(<https://karierabezbarier.cz/>).

Nabízí bezplatné konzultace se 130 specializovanými poradci v celé České republice pro osoby se zdravotním postižením (OZP).

Služby jsou pro všechny lidi s postižením. Nemusíte být přihlášení na úřadu práce ani mít potvrzení o postižení, abyste mohli služby využít. Poradci pomáhají také firmám nebo úřadům, kteří chtějí zaměstnávat nebo již zaměstnávají lidi s postižením. Nabízí informace, praktické rady a někdy finanční podporu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) nabízí dotované kurzy, které vám vylepší profesní životopis, doplní kvalifikaci a zvýší vaši cenu na trhu práce. Prostřednictvím vzdělávacího e-shopu www.mpsv.cz/jsem-v-kurzu úřad v současnosti nabízí více než 1 700 kurzů digitálního vzdělávání a rekvalifikací, a to všem zájemcům – zaměstnaným i nezaměstnaným.

Nenechte si ujít příležitost a využijte i vy možnost ziskat finance na své vzdělávání. MPSV za vás zaplatí **82 %** až **100 %** ceny kurzu do výše **50 000 Kč** (maximální celková částka za období 3 let).

www.mpsv.cz/jsem-v-kurzu

3. Institut posuzování zdravotního stavu

Institut posuzování zdravotního stavu (IPZS) je úřad, který od 1. ledna 2024 sjednotil agendu lékařské posudkové služby v České republice. Je organizační součástí České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ).

Vznikl především proto, aby se zrychlilo a sjednotilo posuzování zdravotního stavu napříč republikou. Dříve tuto agendu řešily jednotlivé okresní správy (OSSZ), což vedlo k velkým rozdílům v čekacích lhůtách.

Institut má na starosti odborné lékařské posouzení pro všechny klíčové sociální dávky. Pokud žádáte o pomoc od státu z důvodu nemoci nebo postižení, váš nárok „prochází“ právě rukama lékařů z IPZS.

1. Důchodová oblast (pro ČSSZ)

- **Invalidní důchody:** určuje, zda máte nárok na I., II., nebo III. stupeň invalidity (míru poklesu pracovní schopnosti).
- **Změny stupně:** posuzuje zlepšení nebo zhoršení stavu u stávajících důchodců.

2. Příspěvky a průkazy (pro úřad práce)

I když dávky vyplácí úřad práce, IPZS je ten, kdo dává „zelenou“ po medicínské stránce:

- **Příspěvek na péči:** posuzuje stupeň závislosti na pomoci jiné osoby (10 základních životních potřeb).
- **Průkazy OZP:** hodnotí nárok na průkazky **TP, ZTP a ZTP/P** (omezení pohyblivosti a orientace).
- **Příspěvek na zvláštní pomůcku:** např. na auto, schodišťovou plošinu nebo úpravu bytu.

3. Nemocenské pojištění a statusy

- Prověřuje, zda „neschopenka“ trvá oprávněně.
- Přiznává status „osoba zdravotně znevýhodněná“ lidem, kteří mají trvalé omezení, ale nedosáhnou na invalidní důchod.
- Posuzuje nárok na péči o člena rodiny po propuštění z nemocnice.

IPZS sídlí v **Hradci Králové**, ale má svá pracoviště po celé ČR (na adresách bývalých OSSZ).

Ve většině případů lékař IPZS posuzuje stav na základě doložených zpráv od vašich odborných lékařů. Osobní pozvání před komisí je dnes spíše výjimkou.

Důležité: IPZS o dávkách **nerozhoduje**, pouze vydává **posudek** (odborné stanovisko). Samotné rozhodnutí o penězích vám pak pošle buď ČSSZ (u důchodů), nebo úřad práce (u příspěvků).

Kapitola II

LEGISLATIVNÍ PODPORA A FINANČNÍ POMOC

Legislativní podpora není jen seznam zákonů, ale záruka vašich nároků. Upravuje vše od peněžitých dávek přes vzdělávání až po ochranu před diskriminací. Mezi klíčové normy patří tyto:

- **zákon o sociálních službách** (č. 108/2006 Sb.)
- **zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením** (č. 329/2011 Sb.)
- **antidiskriminační zákon** (č. 198/2009 Sb.)

Právní předpisy ČR (zákony, vyhlášky a nařízení, přesné názvy najdete na konci této brožury) tvoří základní rámec vašich nároků. Tato podpora pokrývá vše od peněžitých dávek až po právo na speciální vzdělávání.

1. Existenční a životní minimum

Tyto částky hrají důležitou roli při posuzování nároku na dávky, výživné nebo nezabavitelnou částku při exekuci. Od jejich výše se odvíjí, zda máte na podporu nárok a v jaké výši či jaká finanční ochrana se na vás vztahuje.

Existenční minimum:

Absolutní minimum pro přežití (**3 130 Kč**). Tato částka se nepoužije u nezaopatřených dětí a u poživatelů starobního důchodu.

Životní minimum:

Částka určená na zajištění jídla, oblečení a hygieny. (Aktuálně pro jednotlivce: **4 860 Kč**; u dětí se liší dle věku).

Rozdíl: Životní minimum je hranice pro uznání nároku na většinu dávek (např. superdávku), zatímco existenční minimum je spodní hranice, pod kterou by neměl klesnout příjem dospělé osoby.

Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

Životní minimum platné pro rok 2025

Jednotlivec	4 860 Kč
První dospělá osoba v domácnosti	4 470 Kč
Druhá a další dospělá osoba v domácnosti	4 040 Kč
Dítě do 6 let	2 480 Kč
Dítě od 6 do 15 let	3 050 Kč
Dítě od 15 do 26 let	3 490 Kč
Částka existenčního minima	3 130 Kč

Společně posuzované osoby pro výpočet životního minima:

rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,

manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu (registrovaní partneři),

rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo zletilé, pokud tyto děti s rodiči užívají byt a nejsou posuzovány s jinými osobami,

jiné osoby společně užívající byt, pokud písemně neprohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Společně posuzovanými osobami jsou i osoby, které se přechodně, z důvodů soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních (včetně dobrovolnické služby), zdržují mimo byt.

2. Dávka státní sociální pomoci („superdávka“)

Od října 2025 došlo k zásadní změně. Čtyři dříve samostatné dávky (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) se sloučily do jedné společné žádosti.

Podrobné informace najdete na

<https://www.uradprace.cz/>

[davka-statni-socialni-pomoci-superdavka.](#)

Struktura superdávky:

- a. **Živobytí:** Částka určená na zajištění základních potřeb (jídlo, ošacení). Odvíjí se od počtu osob v domácnosti a jejich příjmů.
- b. **Bydlení:** Příspěvek na náklady spojené s bydlením (nájem, energie). Výše se určuje podle skutečných nákladů a příjmové situace, podobně jako u dřívějšího příspěvku na bydlení.
- c. **Péče o děti:** Bonusová částka pro rodiny s nezaopatřenými dětmi. Nahradila přídávky na děti.
- d. **Pracovní bonus:** Novinka, která odměňuje ty, kteří pracují nebo se aktivně snaží o příjem. Pokud dospělý člen domácnosti pracuje, celková dávka bude vyšší.

Jak se žádá?

Podává se jedna společná žádost pro celou domácnost, ideálně elektronicky přes portál

Jenda (<https://www.mpsv.cz/superdavka>),

případně na úřadu práce. Dokládají se příjmy a náklady na bydlení za kalendářní čtvrtletí.

Důležité termíny v roce 2026:

- Pro stávající příjemce původních samostatných dávek vláda schválila odklad vyplácení superdávky **do 31. 7. 2026**. Kontinuita podpory bude zajištěna prodloužením nároku na rušené dávky.

- V průběhu roku 2026 dojde k dílčím úpravám této dávky. Je proto nutné pravidelně sledovat portál Jenda, abyste zbytečně nebyli v dávkách kráceni.

3. Ostatní dávky státní sociální podpory

Tyto dávky **zůstávají mimo superdávku** a jsou určeny pro specifické situace:

Rodičovský příspěvek:

Podpora rodiče, který celodenně pečuje o nejmladší dítě.

Rodičovský příspěvek lze pobírat současně s příspěvkem na péči (viz níže).

Porodné:

Jednorázový příspěvek pro rodiny s nízkými příjmy při narození prvního nebo druhého dítěte.

Pohřebné:

Fixní částka (5 000 Kč) jako příspěvek na náklady pohřbu.

Podrobné informace najdete na
<https://jenda.mpsv.cz/>.

4. Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Jednorázová dávka pro krizové situace

Řešení pro nečekané krize! Stát nabízí jednorázovou finanční dávku pro situace, kdy vám hrozí újma na zdraví, zasáhla vás živelní pohroma nebo nemáte prostředky na nezbytný jednorázový výdaj, jako je kauce na byt či oprava spotřebiče. Zjistěte, zda máte na tuto pomoc nárok.

Podrobné informace najdete na
[https://www.mpsv.cz/
mimoradna-okamzita-pomoc](https://www.mpsv.cz/mimoradna-okamzita-pomoc).

Kdy lze tuto jednorázovou pomoc poskytnout:

- I. hrozí vážná újma na zdraví (osoba má nižší příjmy, než je částka existenčního minima),
- II. vážná mimořádná událost:
 - a. živelní pohroma, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie,
 - b. jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb,
- III. nezbytný jednorázový výdaj (např. na správní poplatky, na jistotu (kauci), na nocleh),
- IV. na vzdělávání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte,
- V. na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti (např. pračka, lednice),
- VI. hrozí sociální vyloučení (např. při propuštění z výkonu trestu odnětí svobody).

5. Příspěvek na péči od ledna 2026

Situace, kdy člověk kvůli nepříznivému zdravotnímu stavu není schopen samostatně vykonávat základní životní potřeby, vyžaduje asistenci a péči druhých osob. V takových případech vzniká nárok na **příspěvek na péči**, který je určen lidem potřebujícím pomoc s běžnými úkony, jako jsou mobilita, hygiena, stravování a další nezbytné činnosti. Výše této dávky se odvíjí od konkrétního stupně závislosti osoby, o kterou je pečováno.

Příspěvek na péči se vyplácí osobám starším jednoho roku, u nichž je **dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav** řádně lékařsky podložen. Podmínkou je, aby tento stav trval, nebo měl podle prognózy trvat déle než 12 měsíců a zároveň omezoval schopnosti člověka nezbytné pro základní péči o sebe samého i o domácnost.

Při posuzování stupně závislosti osoby od 18 let se hodnotí schopnost zvládat **těchto 10 základních potřeb**:

Od roku 2026 vstoupily v platnost nové, vyšší částky pro I. a II. stupeň závislosti. Agenda se také postupně přesouvá pod Českou správu sociálního zabezpečení (ČSSZ).

Stupeň závislosti	Osoby do 18 let (2026)	Osoby nad 18 let (2026)
I. stupeň (lehká)	4 900 Kč	1 300 Kč
II. stupeň (středně těžká)	8 200 Kč	5 400 Kč
III. stupeň (těžká)	16 100 Kč	14 800 Kč
IV. stupeň (úplná)	23 000 Kč / 27 000 Kč*	23 000 Kč / 27 000 Kč*

* Vyšší částka platí v případě, že osoba nevyužívá pobytové sociální služby.

Podrobné informace najdete na
<https://www.mpsv.cz/prispevek-na-peci>.

6. Dávky pro osoby se zdravotním postižením

Tyto dávky pomáhají kompenzovat náklady spojené s omezením pohybu.

Peněžitými sociálními dávkami pro osoby se zdravotním postižením jsou:

- příspěvek na mobilitu,
- příspěvek na zvláštní pomůcku.

Od **dubna 2026** čeká příjemce příspěvku na mobilitu a zvláštní pomůcku změna, a to v podobě orgánu vyplácejícího tuto dávku. **Agenda úřadu práce, který dosud dávku vyplácí, PŘEJDE na Územní správu sociálního zabezpečení.**

Příspěvek na mobilitu

Pravidelná měsíční dávka (standardně **900 Kč**). Nárok má držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P.

POZOR: Pokud jste celý kalendářní měsíc (od 1. do 30./31. dne) hospitalizováni v nemocnici, nárok na příspěvek na mobilitu zaniká. Pokud jste hospitalizováni jen část měsíce, nárok na dávku zůstává zachován. Hospitalizaci je třeba hlásit na úřad práce (od dubna 2026 na ČSSZ), který dávku vyplácí. **Doporučuje se hlásit hospitalizaci delší než 10 dní.**

Další informace najdete na
<https://www.mpsv.cz/prispevek-na-mobilitu>.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

Příspěvek na zvláštní pomůcku náleží osobě, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, těžké sluchové postižení nebo těžké zrakové postižení. O nároku rozhoduje lékař IPZS. Okruh zdravotních stavů odůvodňujících a vylučujících přiznání příspěvku uvádí příloha k zákonu č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů.

Podmínkou pro získání příspěvku na zvláštní pomůcku je dále toto:

- Zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji osoba potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání nebo ke styku s okolím.
- Osoba může zvláštní pomůcku využívat.
- Zvláštní pomůcka není zdravotnickým prostředkem, který je hrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo je osobě zapůjčen pojišťovnou. Nesmí jít o zdravotnický prostředek, který nebyl uhrazen z veřejného zdravotního pojištění či zapůjčen pojišťovnou kvůli nedostatečné zdravotní indikaci.
- Pokud je pomůckou motorové vozidlo, osoba se musí opakovaně každý měsíc dopravovat. Také platí podmínka, že je schopna řídit motorové vozidlo či v něm může být převážena.

Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. Příspěvek se poskytuje i na pomůcku, která ve vyhlášce uvedena není, a to za podmínky, že ji krajská pobočka ÚP považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek, která ve vyhlášce uvedena je.

Podrobné informace o podání žádosti najdete na <https://www.mpsv.cz/prispevek-na-zvlastni-pomucku>.

Finančně nejvýraznější pomoc pro pořízení nákladných věcí:

Motorové vozidlo: minimálně 185 000 Kč, maximálně 285 000 Kč (odvíjí se od příjmu žadatele či společně posuzovaných osob; lze žádat opakovaně po 7 letech)

Plošiny a schodolezy: limit až 500 000 Kč

Ostatní pomůcky (speciální počítače, úpravy koupelny): limit 350 000 Kč

Limit pro součet dávek je v roce 2026 nastaven na **800 000 Kč** (resp. **850 000 Kč** při pořízení plošiny) v horizontu 5 let.

Při stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku se rozlišuje, zda se jedná o následující:

- Zvláštní pomůcka v ceně do 10 000 Kč
 - Poskytuje se jen osobě, která má příjem nižší než 8násobek životního minima jednotlivce nebo společně posuzovaných osob.
 - Spoluúčast žadatele je 1 000 Kč.
 - Pokud osoba žádá o příspěvek na několik pomůcek najednou, jejichž cena je nižší než 10 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout i při vyšším příjmu.
- Zvláštní pomůcka v ceně nad 10 000 Kč
 - Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovanou na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše činí 500 000 Kč.
 - Spoluúčast žadatele je 10 % z ceny pomůcky.
 - Pokud žadatel nemá dostatek peněz na zaplacení spoluúčasti, může úřad (po posouzení situace žadatele) spoluúčast snížit na minimálně 1 000 Kč.

Více informací najdete na
[https://www.uradprace.cz/
prispevek-na-zvlastni-pomucku](https://www.uradprace.cz/prispevek-na-zvlastni-pomucku).

Kapitola III

INVALIDNÍ DŮCHOD

Samotná diagnóza SMA nebo jiného nervosvalového onemocnění nezakládá nárok na invalidní důchod automaticky. Posudkový lékař Institutu posuzování zdravotního stavu (IPZS) hodnotí, jak se diagnóza projevuje v praxi (testy chůze, schopnost vstát ze sedu, stabilita).

Klíčové jsou aktuální nálezy z neurologie (ideálně z neuromuskulárního centra) a rehabilitace. Zpráva by měla jasně popisovat délku trasy, kterou pacient ujde bez pomoci, a frekvenci pádů. Pro dospělé se SMA nebo jiným nervosvalovým onemocněním je zásadní doložit, jak moc jsou závislí na kompenzačních pomůckách (mechanický/elektrický vozík) nebo pomoci druhé osoby.

Posudkový lékař IPZS bere také v úvahu, zda je člověk schopen vykonávat vystudovanou profesi nebo se requalifikovat na jinou profesi (např. administrativní práci u PC).

Od dubna 2026 přebírá agendu posuzování i výplatu souvisejících dávek ČSSZ (přes Územní správy sociálního zabezpečení).

Pokles pracovní schopnosti se určuje v procentech podle **přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb.** U nervosvalových onemocnění se obvykle vychází z kapitoly týkající se postižení nervové soustavy.

Stupeň invalidity	Pokles pracovní schopnosti	Typický stav u dospělých se SMA
I. stupeň	35 % – 49 %	Lehké formy, omezení při těžké fyzické námaze
II. stupeň	50 % – 69 %	Středně těžké postižení, výrazné potíže s chůzí, potřeba úpravy pracoviště
III. stupeň	70 % a více	Těžké formy (typicky SMA typu I a II a někteří pacienti se SMA typu III) – závislost na vozíku, omezení hybnosti horních končetin

Kapitola IV

PRŮKAZY OZP A JEJICH VÝHODY

Průkaz (TP, ZTP, ZTP/P) není jen „karta“, ale cesta k mnoha úlevám. **Držitelé průkazů mají nárok na slevy na dopravu, parkovací kartu, příspěvek na mobilitu a další výhody.**

U SMA a dalších nervosvalových onemocnění je posuzování specifické tím, že se lékaři z Institutu posuzování zdravotního stavu (IPZS) zaměřují primárně na schopnost samostatné chůze a pohybu v exteriéru.

Jaký průkaz lze u SMA a dalších nervosvalových onemocnění získat?

Nárok se odvíjí od funkčního postižení pohyblivosti (podle vyhlášky č. 388/2011 Sb.):

1. Průkaz TP (středně těžké postižení)

- **Kritéria:** Pacient zvládá pohyb v bytě, ale venku (v terénu) ujde jen omezenou vzdálenost a má problémy s nerovnostmi či překážkami.
- **U SMA:** Často u lehčích forem SMA typu III u dospělých, kteří jsou ještě plně mobilní, ale mají svalovou slabost limitující delší chůzi.

2. Průkaz ZTP (těžké postižení)

- **Kritéria:** Schopnost samostatného pohybu v bytě, ale v exteriéru je chůze možná jen se značnými obtížemi a na velmi krátké vzdálenosti (např. s oporou, berlemi).
- **U SMA:** Typické pro pacienty se SMA typu III, kteří již vyžadují oporu nebo mají výrazné kolébové potíže s chůzí a časté pády.

3. Průkaz ZTP/P (zvláště těžké postižení / potřeba průvodce)

- **Kritéria:** Osoba není schopna samostatné chůze v exteriéru a pohyb je možný zpravidla jen na invalidním vozíku. V domácím prostředí je chůze možná jen se značnými obtížemi, nebo vůbec.
- **U SMA:** Standard pro pacienty se SMA typu I a II (nechodící) a pro pacienty se SMA typu III, kteří již plně využívají vozík.

Jak o průkaz OZP zažádat

Získání formuláře: Stáhněte si formulář „Žádost o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením“ z **webu MPSV**.

Shromáždění dokumentů: Potřebujete aktuální lékařské zprávy (ne starší než 3 měsíce, pokud možno) od specialistů, kteří vás léčí (ortoped, neurolog, oční, rehabilitační lékař atd.) a průkaz totožnosti nebo u dětí rodný list.

Doba platnosti průkazu osoby se zdravotním postižením (kartičky průkazu) je nejvýše **5 let u osob do 18 let věku** a nejvýše **10 let u osob starších 18 let věku**.

Podrobné informace najdete na
<https://www.mpsv.cz/priznani-prukazu-ozp>.

Základní výhody průkazu osoby se zdravotním postižením

- dle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Osoba, která je držitelem průkazu TP, má nárok na:

vyhrazené místo k sezení ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sezení vázáno na zakoupení místenky,

přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb, ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních.

Osoba, která je držitelem průkazu ZTP má kromě výše uvedeného navíc také nárok na:

bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem),

slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy.

Osoba, která je držitelem průkazu ZTP/P má kromě výše uvedeného navíc také nárok na:

bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě (tzv. MHD, doprava autobusem a vlakem),

bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li držitelem průkazu osoba úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce.

Má průkaz osoby se zdravotním postižením mezinárodní platnost?

Stávající průkaz platí jen na území České republiky. Aby se usnadnil volný pohyb osob se zdravotním postižením po EU, Komise navrhla nejpozději od roku 2028

- nový evropský průkaz zdravotně postižených,
- vylepšenou evropskou parkovací kartu pro osoby se zdravotním postižením.

Karta bude sloužit jako doklad o zdravotním postižení ve všech zemích EU při přístupu k široké škále služeb. Držitelům karet zaručí rovný přístup ke zvláštním podmínkám a preferenčnímu zacházení nabízeným osobám se zdravotním postižením kdekoli v EU.

Daňové a poplatkové úlevy

Lidé se zdravotním postižením a osoby o ně pečující mají v České republice nárok na celou řadu úlev, které mají za cíl zmírnit jejich ekonomickou zátěž. Tato část poskytuje ucelený přehled daňových zvýhodnění, osvobození od správních a místních poplatků i dalších výhod poskytovaných nad rámec zákona (např. slevy na energie či telekomunikační služby).

Úlevy na daních z příjmů

- dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Sleva na dani

Základ daně lze dle § 35ba zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, snížit u zdravotně postižených o tyto částky:

- **30 840 Kč** na poplatníka
- **24 840 Kč na manželku/manžela žijící(-ho) s poplatníkem a vyživovaným dítětem do věku 3 let ve společně hospodařící domácnosti**, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč; je-li manželka/manžel držitelkou(-em) průkazu **ZTP/P**, **zvysuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek**
- **2 520 Kč**, je-li poplatníkovi **přiznán invalidní důchod pro invaliditu I. nebo II. stupně** z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění nebo zanikl-li nárok na invalidní důchod pro invaliditu I. nebo II. stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu
- **5 040 Kč**, je-li poplatníkovi **přiznán invalidní důchod pro invaliditu III. stupně** nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je invalidní ve III. stupni, zanikl-li nárok na invalidní důchod pro invaliditu III. stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně a starobního důchodu nebo je poplatník podle zvláštních předpisů invalidní ve třetím stupni, avšak jeho žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve třetím stupni
- **16 140 Kč**, je-li poplatníkovi **přiznán nárok na průkaz ZTP/P**

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Poplatník daní z příjmů má nárok na **daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním v domácnosti** ve výši

- **15 204 Kč ročně** (tzn. **1 267 Kč měsíčně**)
na jedno dítě,
- **22 320 Kč ročně** (tzn. **1 860 Kč měsíčně**)
na druhé dítě,
- **27 840 Kč ročně** (tzn. **2 320 Kč měsíčně**)
na třetí a každé další dítě,

pokud neuplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo § 35b (tzn. nelze uplatnit u poplatníka, kterému byl poskytnut příslib investiční pobídky – bližší informace doporučujeme získat na příslušném finančním úřadě).

Pokud je vyživované dítě žijící ve společné domácnosti držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se daňové zvýhodnění na dvojnásobek:

- **30 408 Kč ročně** (tzn. **2 534 Kč měsíčně**)
na jedno dítě
- **44 640 Kč ročně** (tzn. **3 720 Kč měsíčně**)
na druhé dítě
- **55 680 Kč ročně** (tzn. **4 640 Kč měsíčně**)
na třetí a každé další dítě

Daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě lze uplatnit formou:

1. **slevy na dani** – pokud byste po odečtení slev na dani dle § 35ba (bližší informace výše) měli měsíčně odvést na dani více než 1 267 Kč (resp. 2 534 Kč), odvedli byste o tuto částku méně,
2. **daňového bonusu** – pokud byste po odečtení slev na dani dle § 35ba (bližší informace výše) měli odvést daň ve výši 0 Kč, byl by vám vyplacen daňový bonus ve výši 1 267 Kč (resp. 2 534 Kč),
3. **kombinace slevy na dani a daňového bonusu** – pokud byste po odečtení slev na dani dle § 35ba (bližší informace výše) měli odvést méně než 1 267 Kč (resp. 2 534 Kč), odvedli byste daň a zbývající částka by vám byla vyplacena jako daňový bonus – např. pokud byste měli odvést daň ve výši 734 Kč a vaše dítě je držitelem průkazu ZTP/P, odvedli byste daň a bylo by vám vyplaceno 1 800 Kč.

Daňový bonus může uplatnit pouze osoba, jejíž **roční příjem ze zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti je vyšší než šestinásobek minimální mzdy v ČR, tzn. 134 400 Kč.**

Na totéž dítě může uplatnit daňové zvýhodnění pouze jedna z osob, které dítě vyživují. Rodiče se mohou dohodnout, že po část roku uplatní zvýhodnění otec, po část roku matka, podle toho, kdo má v daném období příjem, a může tedy uplatnit zvýhodnění, ale toto musí doložit svému zaměstnavateli nebo k daňovému přiznání.

!!!POZOR!!! Pokud zvýhodnění uplatňujete u zaměstnavatele měsíčně a po uplynutí kalendářního roku zjistíte, že vaše roční příjmy nedosáhly šestinásobku minimální mzdy – pak musíte podat daňové přiznání a daňový bonus vám náleží jen za kalendářní měsíce, v nichž váš výdělek činil alespoň polovinu minimální mzdy, tzn. 11 200 Kč; za měsíce, v nichž byl váš příjem nižší, musíte daňový bonus vrátit.

Za **vyživované dítě poplatníka** se považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je

- a. nezletilým dítětem,
- b. zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod pro invaliditu III. stupně a
 1. soustavně se připravuje na budoucí povolání,
 2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
 3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Osvobození od daně ze staveb a jednotek

- dle zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Od daně ze staveb jsou dle § 9 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, osvobozeny:

1. zdanitelné stavby, které jsou budovou **obytného domu**, nebo zdanitelné **jednotky** ve vlastnictví **držitele průkazu ZTP nebo ZTP/P, který je příjemcem příspěvku na živobytí nebo superdávky**, nebo je osobou společně posuzovanou s příjemcem příspěvku na živobytí nebo superdávky, a to v rozsahu, v jakém **slouží k jejich trvalému bydlení**;
2. zdanitelné stavby, které jsou **budovou pro rodinnou rekreaci** a jsou ve vlastnictví
 - a. **držitele průkazu ZTP**, který je buď příjemcem **příspěvku na živobytí nebo superdávky**, nebo osobou společně posuzovanou s příjemcem příspěvku na živobytí nebo superdávky, nebo
 - b. **držitele průkazu ZTP/P**.

Úlevy na správních poplatcích

Zdravotně postižení občané mají dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, nárok na úlevy z těchto poplatků stanovených v sazebníku (příloha výše uvedeného zákona):

- **ověření podpisu nebo otisku razítka** na listině nebo na jejím stejnopisu: 50 Kč za každý podpis nebo otisk razítka
- **ověření úředního podpisu nebo úředního otisku razítka** na listině nebo na jejím stejnopisu **za účelem jejího použití v zahraničí**: 200 Kč za každý podpis nebo otisk razítka

Od poplatku jsou osvobozeni občané se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu **ZTP** nebo **ZTP/P**.

Tuto výhodu poskytuje i Hospodářská komora ČR; výhoda však neplatí v případě, že si podpis nebo razítko necháte ověřit u notáře nebo na pobočce České pošty (na tzv. Czech Pointu).

- **vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost**: 3 000 Kč

Od poplatku jsou osvobozeny osoby těžce zdravotně postižené (tedy držitelé průkazu **ZTP** nebo **ZTP/P**).

- **vydání stavebního povolení**

Od poplatku je osvobozeno vydání stavebního povolení ke změně stavby pro bydlení z důvodu ztíženého užívání této stavby občanovi se **zvlášť těžkým zdravotním postižením**, kterému byly přiznány mimořádné výhody II. nebo III. stupně (držitelé průkazu ZTP nebo ZTP/P), má-li ve stavbě pro bydlení místo trvalého pobytu.

- **zápis do registru silničních vozidel nebo zápis změny vlastníka nebo provozovatele**, s výjimkou zápisu dosavadního provozovatele vozidla jako jeho nového vlastníka, v registru silničních vozidel, jde-li o motorové vozidlo s nejméně čtyřmi koly: 800 Kč
- **vydání řidičského průkazu:** 200 Kč

Od poplatku jsou osvobozeni občané se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu **ZTP** nebo **ZTP/P**.

Dle vyjádření Ministerstva financí se osvobození vztahuje i na vozidlo, jehož provozovatelem je rodič zdravotně postiženého dítěte nebo opatrovník osoby s omezenou svéprávností, pokud je dítě (nebo osoba s omezenou svéprávností) držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P.

- **schválení přestavby vozidla:** 1000 Kč

Od poplatku je osvobozen držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P nebo držitel obdobného dokladu vydaného jiným členským státem Evropské unie.

Úkon zahrnuje i zápis údajů do registru silničních vozidel a do dokladů k vozidlu.

Dle vyjádření Ministerstva financí se osvobození vztahuje i na vozidlo, jehož provozovatelem je rodič zdravotně postiženého dítěte nebo opatrovník osoby s omezenou svéprávností, pokud je dítě (nebo osoba s omezenou svéprávností) držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P.

- **vydání povolení ke zvláštnímu užívání dálnice, silnice a místní komunikace** na dobu platnosti
 1. 10 dní a na dobu kratší než 10 dní: 100 Kč
 2. 6 měsíců a na dobu kratší než 6 měsíců: 500 Kč
 3. delší než 6 měsíců: 1 000 Kč

Od poplatku je osvobozeno povolení ke zřízení parkovacího místa pro občany se zvláště těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P.

Poplatek za použití dálnice a rychlostní silnice

Dle § 20a zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, je od poplatku za užití zpoplatněné pozemní komunikace silničním motorovým vozidlem osvobozeno užití této komunikace vozidlem

- a. přepravujícím těžce zdravotně postižené občany,** kteří jsou podle zvláštního právního předpisu držiteli průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, **pokud provozovatelem silničního motorového vozidla je postižená osoba sama nebo osoba jí blízká,**
- b. přepravujícím nezaopatřené děti,** které jsou léčeny pro onemocnění zhoubným nádorem nebo hemoblastosou (tuto skutečnost doporučujeme doložit vyjádřením odborného ošetřujícího lékaře),
- c. provozovaným domovem pro osoby se zdravotním postižením,** slouží-li k přepravě osob se zdravotním postižením.

Dle vyjádření Ministerstva dopravy **vozidla provozovaná domovy pro osoby se zdravotním postižením** nemusí mít dálniční kupón ani v případě, kdy klient není právě ve vozidle přítomen, osvobození se vztahuje na všechny jízdy vozidla. Pro uplatnění osvobození od poplatku je nutné nahlásit vozidlo do evidence elektronického systému časového zpoplatnění; domov pro OZP musí být zároveň zapsán v technickém průkazu vozidla jako jeho provozovatel.

Úlevy na místních poplatcích

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, stanovuje tyto úlevy pro zdravotně postižené občany:

- a. Poplatek za psa dle § 2 (až 1 500 Kč, hradí se ze psů starších 3 měsíců) nehradí držitel psa, kterým je osoba nevidomá, osoba, která je považována za závislou na pomoci jiné fyzické osoby podle zákona upravujícího sociální služby (osoba pobírající příspěvek na péči), osoba, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P. Sazba poplatku za psa, jehož držitelem je osoba starší 65 let, činí až 200 Kč. U druhého a každého dalšího psa může sazba poplatku ze psů činit až o 50 % více.
- b. Poplatek z pobytu dle § 3 nehradí osoba nevidomá, osoba, která je považována za závislou na pomoci jiné fyzické osoby podle zákona upravujícího sociální služby (pobírá příspěvek na péči), osoba, která je držitelem průkazu ZTP/P, a její průvodce.
- c. Poplatek za užívání veřejného prostranství dle § 4 spočívající ve vyhrazení trvalého parkovacího místa nehradí osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P.
- d. Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města dle § 10 neplatí osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P, a jejich průvodci. Poplatek se vybírá za vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou.

Úlevy na rozhlasových a televizních poplatcích

Od rozhlasového a televizního poplatku jsou podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, § 4, osvobozeny

- osoby s úplnou nebo praktickou slepotou obou očí a osoby s oboustrannou úplnou nebo praktickou hluchotou, pokud jsou osaměle žijící; osvobozeny jsou tyto osoby rovněž v případě, kdy žijí společně v jedné domácnosti.

Od rozhlasového a televizního poplatku je dále osvobozena fyzická osoba,

- a. jde-li o jednotlivce, jehož čistý příjem za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 2,15násobek životního minima;
- b. žije-li v téže domácnosti s dalšími osobami a součet jejího čistého příjmu a čistých příjmů těchto osob za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 2,15násobek životního minima osob žijících v této domácnosti.

Při zjišťování příjmů se postupuje podle zákona o životním a existenčním minimu.

Osvobození od emisního poplatku

Od emisního poplatku dle § 115 zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, je osvobozen

- držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P a jeho zákonný zástupce, opatrovník nebo jiná fyzická osoba, kterým byl držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P svěřen do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

Předmětem emisního poplatku je způsobilost vozidla kategorie M1 nebo N1 vypouštět emise ve výfukových plynech.

Poplatková povinnost vzniká podáním žádosti o zápis

- a. silničního vozidla kategorie M1 nebo N1 do registru silničních vozidel v České republice,
- b. změny vlastníka silničního vozidla kategorie M1 nebo N1 v registru silničních vozidel v České republice, nebo
- c. změny provozovatele silničního vozidla kategorie M1 nebo N1 v registru silničních vozidel v České republice.

Poplatková povinnost nevzniká, pokud již u vozidla vznikla dříve poplatková povinnost poplatníkovi, který nebyl osvobozen.

Sleva na telefon

Nárok na slevu na telefon mají dle nařízení vlády č. 500/2021 Sb., o podmínkách poskytování zvláštních cen hlasové komunikační služby a služby přístupu k internetu osobám se zvláštními sociálními potřebami, tyto skupiny občanů:

- a. držitel průkazu ZTP z důvodu úplné nebo praktické hluchoty,
- b. držitel průkazu ZTP/P,
- c. osoba závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost) nebo, jde-li o nezletilou osobu, spotřebitel, který o ni osobně pečuje,
- d. spotřebitel, který vychovává nebo osobně pečuje o nezletilou osobu, která mu byla svěřena do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu a která je držitelem průkazu ZTP z důvodu úplné nebo praktické hluchoty nebo ZTP/P.

Výše cenového zvýhodnění se tvoří tak, aby ztráta operátora činila nejvýše **200 Kč** včetně DPH za kalendářní měsíc. Operátoři si mohou určit, v jaké formě zvýhodnění poskytnou; nabízejí tedy svým zákazníkům spadajícím do výše uvedených skupin speciální tarify na pevnou i mobilní linku (popř. internet).

Příspěvek nevyplácí krajské pobočky (resp. kontaktní místa) úřadu práce, dostanete ho od operátora prostřednictvím zvýhodněného tarifu, krajská pobočka (resp. kontaktní místo) úřadu práce hraje pouze tu roli, že vám případně vydá potřebné potvrzení.

Operátoři mohou od vás při prokázání nároku na slevu vyžadovat následující dokumenty k nahlédnutí:

- a. průkaz ZTP se symbolem označení osoby s úplnou nebo praktickou hluchotou;
- b. průkaz ZTP/P;
- c. potvrzení vydané Úřadem práce České republiky, že máte nárok na příspěvek na péči ve stupni závislosti II, III nebo IV; jde-li o nezletilou osobu, předloží spotřebitel, v jehož osobní péči nezletilá osoba je, doklad o tom, že je rodičem této osoby, nebo rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů,
- d. průkaz ZTP z důvodu úplné nebo praktické hluchoty nebo průkaz ZTP/P vydaný nezletilé osobě, kterou spotřebitel vychovává nebo o ni osobně pečuje; spotřebitel, v jehož osobní péči nezletilá osoba je, předloží doklad o tom, že je rodičem této osoby, nebo rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů.

Výhody nad rámec legislativy

Následující slevy a výhody nejsou upraveny závazným právním předpisem, jejich poskytovatelé si tedy mohou určit, zda a za jakých podmínek slevu poskytnou.

Sleva na odběr elektrické energie

Pro držitele průkazu ZTP nebo ZTP/P nebo osoby žijící s nimi ve společné domácnosti společnost **ČEZ** nabízí **slevu na elektřinu** dle aktuálně platného zvláštního ceníku (ceníky k dispozici na webu [ČEZ](#)).

Sleva na odběr zemního plynu

Pro držitele průkazu ZTP nebo ZTP/P nebo osoby žijící s nimi ve společné domácnosti společnost **ČEZ** nabízí **slevu na zemní plyn** dle aktuálně platného zvláštního ceníku (ceníky k dispozici na webu [ČEZ](#)).

Společnost **Innogy** poskytuje **slevu na zemní plyn** ve výši 20 Kč/MWh (vč. DPH) dle aktuálního ceníku pro držitele průkazu ZTP/P. Slevu získá ten, kdo je držitelem průkazu ZTP/P nebo je osobou blízkou, žijící ve společné domácnosti s držitelem průkazu a má s ním shodné trvalé bydliště (např. rodiče nezletilých dětí nebo osoba, která poskytuje pomoc držiteli průkazu). Bližší informace k uplatnění slevy naleznete na webu [Innogy](#).

Společnost **Pražská Plynárenská, a. s.**, poskytuje držitelům průkazu ZTP/P a osobám starším 65 let **slevu na zemní plyn** dle aktuálně platného zvláštního ceníku (ceník k dispozici na webu [Pražská plynárenská, a.s.](#)).

Sleva ze vstupného na kulturní či sportovní akce

Osobě, která je držitelem průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce; záleží pouze na rozhodnutí pořadatele akce, zda slevu poskytne, v jaké výši a komu.

Kapitola V

INVALIDITY, PŘÍSPĚVKY A DÁVKY V OTÁZKÁCH A ODPOVĚDÍCH

Je posuzování zdravotního stavu pro jednotlivé dávky totožné?

Není. Kritéria, podle kterých IPZS posuzuje, jsou pro různé dávky odlišná. Nárok na jednu dávku tak neznamená automaticky nárok také na další dávky. U každé dávky posuzuje jiná kritéria, např. u invalidity posuzuje postižení vašeho zdravotního stavu a jeho dopad na vaši pracovní schopnost, u příspěvku na péči postižení vašeho zdravotního stavu a jeho dopad na vaši schopnost zvládat základní životní potřeby.

Mohou dva lidé se stejnou diagnózou dostat odlišný posudek?

Ano. Pro výsledek posudku je podstatná nejen vaše diagnóza, ale především to, jestli je váš zdravotní stav dlouhodobě nepřiznivý, jestli narušil vaše tělesné, smyslové a duševní schopnosti, jaký je jejich dopad na vaši schopnost pracovat či studovat (u dětí do 18 let), jak moc poklesla vaše pracovní schopnost, jestli je váš zdravotní stav stabilizovaný (ustálený), nebo se může změnit, jak jste se svému zdravotnímu postižení přizpůsobili, jestli můžete i přes své postižení nadále využívat své vzdělání a kvalifikaci nebo jestli jste schopni se requalifikovat a uplatnit se v pracovním životě jinak, jestli své jedinečné a neocenitelné znalosti a zkušenosti

můžete používat i nadále ve svém současném nebo jiném zaměstnání, jestli jsou vaše schopnosti narušené úplně, částečně, trvale nebo dočasně, jestli se může váš zdravotní stav ustálit/stabilizovat, jestli používáte pomůcky a jak vám pomáhají, ale i to, jestli vám umí současná medicína pomoci.

Když mám více diagnóz, sčítají se při posuzování invalidity?

Ne, dopady jednotlivých nemocí či postižení se při hodnocení invalidity nesčítají. Při posuzování se stanoví jedna nemoc či postižení, jež vaši pracovní schopnost ovlivňuje nejvíce. Pouze v odůvodněných případech mohou další postižení zvýšit pokles vaši pracovní schopnosti, a to maximálně o 10 %.

Jak dlouho trvá posouzení mého zdravotního stavu?

Lhůta pro vypracování posudku je 45 kalendářních dnů. Pokud potřebuje IPZS došetřit váš zdravotní stav, může být prodloužena o dalších 30 kalendářních dnů (na celkem 75 kalendářních dnů).

Přijdu o invalidní důchod, když začnu pracovat?

Ne. Každý příjemce invalidního důchodu prvního, druhého i třetího stupně může využít svůj zbývající pracovní potenciál a podle svých možností pracovat. Výdělečnou činností vám nárok na invalidní důchod (ani na jeho výplatu) nezaniká.

Co dělat, když nesouhlasím s posudkem?

Posudek je pouze podkladem pro vydání rozhodnutí, a proto proti němu nelze podat opravný prostředek (tzn. odvolání, námitku ani žalobu). Pokud s posudkem nesouhlasíte, počkejte na vydání rozhodnutí, jehož součástí je informace o možnosti uplatnit opravný prostředek.

Kapitola VI

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Pokud situace vyžaduje pomoc zvenčí, existuje síť sociálních služeb, kterou lze rozdělit do těchto čtyřech bodů:

- **Pečovatelská služba:**
Pomoc v domácnosti (hygiena, nákupy).
- **Odlehčovací služby:**
Aby si pečující rodina mohla odpočinout.
- **Osobní asistence:**
Pomoc při zapojení do běžného života.
- **Odborné poradenství:**
Základní poradenství je vždy bezplatné.

Kde hledat?

Využijte **Registr poskytovatelů sociálních služeb**. V registru si klient nebo jeho rodič může najít vhodného poskytovatele sociální služby podle kraje a místa, kde žije.

[https://www.mpsv.cz/
registr-poskytovatelu-sluzeb](https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb)

Jak je to s financemi na sociální služby?

Většina sociálních služeb (terénních i pobytových) je financována z více zdrojů:

1. **Dotace ze státního rozpočtu/krajů:** Tyto peníze jdou přímo poskytovateli služby (neziskovce, obci), aby mohl fungovat.
2. **Úhrada od klienta:** Za služby (např. oběd, hodina péče) platí klient. Maximální výši těchto úhrad stanovuje vyhláška (aby byly služby dostupné).
3. **Příspěvek na péči:** Klient by měl tento příspěvek od státu využít právě na zaplacení těchto služeb.

Formy poskytování sociálních služeb

Sociální služby dělíme podle místa, kde bude pomoc probíhat:

Forma služby	Kde probíhá?	Sociální služba
Terénní	Pracovník přijde za vámi domů nebo na ulici.	<ul style="list-style-type: none"> • Sociální poradenství • Pečovatelská služba • Průvodcovské a předčitatelské služby • Podpora samostatného bydlení • Odlehčovací služby
Ambulantní	Vy docházíte do zařízení, ale nebydlíte tam.	<ul style="list-style-type: none"> • Sociální poradenství • Pečovatelská služba • Průvodcovské a předčitatelské služby • Odlehčovací služby • Centra denních služeb
Pobytová	V zařízení bydlíte (krátkodobě i trvale).	<ul style="list-style-type: none"> • Sociální poradenství • Odlehčovací služby • Týdenní stacionáře • Domovy pro osoby se zdravotním postižením • Chráněné bydlení

Sociální poradenství

Radí lidem, jak řešit jejich nepříznivou situaci. Je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb; poskytovatelé je musí zajistit vždy. Základní sociální poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení je vždy bezplatné.

Odborné poradenství se zaměřuje na potřeby jednotlivých okruhů skupin lidí v občanských, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu. Zahrnuje též sociální práci s lidmi, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

Pečovatelská služba

Terénní nebo ambulantní služba poskytovaná těm, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění či zdravotního postižení. Dále je určena rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Služba se poskytuje v určeném čase v domácnostech a v zařízeních sociálních služeb.

Průvodcovské a předčitatelské služby

Terénní nebo ambulantní služby poskytované osobám, které mají kvůli věku nebo zdravotnímu postižení sníženy schopnosti.

Podpora samostatného bydlení

Terénní služba určená těm, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění (včetně duševního onemocnění), jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby.

Odlehčovací služby

Terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované lidem, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí. Cílem je umožnit pečovatelům nezbytný odpočinek.

Centra denních služeb

Poskytují se zde ambulantní služby lidem, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Jedná se například o pomoc při osobní hygieně, poskytnutí stravy, vzdělávací činnosti atd.

Týdenní stacionáře

Poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a lidem s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

V nich se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby.

Chráněné bydlení

Pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost kvůli zdravotnímu postižení nebo chronickému onemocnění, včetně duševního onemocnění, a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení.

Kapitola VII

NEZISKOVÝ SEKTOR (NNO)

Dospělým se zdravotním postižením mohou pomáhat nejen státní instituce, ale i takzvaný **nestátní sektor**, tedy **neziskové organizace** (často je uvidíte pod zkratkou **NNO**). Tyto organizace vám mohou poskytnout finanční i nefinanční dary, služby, poradenství nebo třeba jen sdílení zkušeností.

Využití neziskových a patientských organizací je pro pacienty s nervosvalovými onemocněními a jejich rodiny často klíčovým doplňkem k lékařské péči. Zatímco lékaři řeší léčbu a diagnostiku, neziskovky pomáhají s „životem s nemocí“.

Nejlepší čas pro kontaktování neziskové nebo patientské organizace je **kdykoliv**. Mohou vám pomoci v jakékoli životní fázi:

- Nabízejí podporu od lidí, kteří si prošli stejnou situací (tzv. peer podpora).
- Pomáhají sehnat peníze na doplatky léků, rehabilitace nebo drahé kompenzační pomůcky, které pojišťovna nehradí celé.
- Poradí, jak žádat o příspěvek na péči, mobilitu nebo jak se bránit při zamítnutí pomůcky pojišťovnou.
- Pořádají setkání, kde zjistíte, že v tom nejste sami.

Co jsou neziskové organizace?

- Jsou to právnické osoby, které vznikají proto, aby pomáhaly a plnily nějaký **veřejně prospěšný cíl** (např. péči o rodiny s postižením).
- **Nevznikají primárně kvůli zisku** jako firmy.
- Případný zisk, který vytvoří, musí vždy **použít zpět pro své poslání** a pomoc lidem (např. na rozšíření služeb, nákup pomůcek apod.).

Kdo zakládá neziskovky?

Neziskové organizace se dělí podle toho, kdo je založil:

1. Nevládní neziskové organizace (NNO):

Zřizují je soukromé osoby (jednotlivci nebo jiné soukromé subjekty). To jsou ty, které vám nejčastěji nabízejí přímou pomoc (nadace, spolky, ústavy).

2. Příspěvkové organizace státu nebo obcí:

Ty zřizuje stát, kraje nebo obce (např. některé sociální služby, školy, nemocnice).

Nejčastější formy neziskových organizací (NNO), se kterými se setkáte:

- **Spolek (dříve občanské sdružení) – zkratka z.s.**

Sdružení osob (členů), kteří mají společný zájem a cíl. Jsou **nejčastější** a zřizují se pro nejrůznější účely – například pro sdílení zkušeností, pořádání volnočasových aktivit, táborů nebo poskytování poradenství pro rodiny s postiženými dětmi.

- **Nadace a nadační fondy**

Jsou to **účelová sdružení majetku** (peněz). Zakládají se pro veřejně prospěšné nebo dobročinné účely. **Typicky poskytují finance (granty)** na konkrétní projekty, nákup pomůcek nebo úhradu nákladů.

- **Ústav – zkratka z.ú. (dříve obecně prospěšná společnost)**

Zakládá se hlavně pro **poskytování služeb**. Na rozdíl od spolku a nadace se zde spojuje majetek s lidmi (zaměstnanci) a často fungují jako **profesionální poskytovatelé** sociálních, zdravotních nebo vzdělávacích služeb.

Důležité:

- Existují také **střešní organizace** (asociace, fóra), které sdružují více menších neziskovek, aby jim pomáhaly v jejich práci.
- Některé služby mohou poskytovat i **účelová zařízení církví** nebo **školské právnické osoby** (např. speciální školy).

Proč se nebát spolupráce s patientskou organizací?

Vstup do patientské organizace nebo úzká spolupráce s ní bývá pro mnoho lidí velkým krokem. Často se objevují obavy typu: „Nechci se pořád obklopotvat nemocí“ nebo „Bude to jen o stěžování si“. Realita je ale v drtivé většině případů jiná.

Zde je několik důvodů, proč je dobré udělat první krok:

- **Sdílená zkušenost „odborníci životem“.** Žádný úředník ani lékař vám neporadí tak prakticky jako jiný pacient, který stejnou situaci řešil před vámi. Dozvíte se, který vozík je nejlepší do terénu, jak upravit auto nebo jak zvládnout náročné emoce.
- **Průvodce labyrintem systému.** Patientské organizace mají hluboký vhled do legislativy. Pomohou vám s formulacemi v žádostech o příspěvky, poradí s odvoláním, pokud je dávka zamítnuta, a upozorní vás na nároky, o kterých státní úřady často mlčí.

- **Přístup k nejnovější léčbě a výzkumu.** Tyto organizace jsou v úzkém kontaktu s předními lékaři a vědeckými týmy. Budete mít informace o nových klinických studiích, moderních terapiích a rehabilitačních metodách z první ruky.
- **Psychická úleva a sounáležitost.** Zjistíte, že v tom nejste sami. Setkání s lidmi, které procházejí podobným osudem, přináší obrovskou úlevu a pocit, že vaše situace má řešení. Děti navíc získají přátele, kteří jim rozumí bez dlouhého vysvětlování.
- **Společný hlas.** Jako jednotlivec změny systému dosáhnete těžko. Pacientská organizace ale zastupuje stovky pacientů a má sílu jednat s ministerstvy, pojišťovny a politiky. Společně prosazujete lepší podmínky pro všechny pacienty s nervosvalovým onemocněním.

Lidé, které v organizaci potkáte, tam nejsou proto, aby vás soudili nebo „strašili“.

Oni tam byli taky!

Nemusíte se hned zapojit!

Téměř každý člen organizace zažil ten stejný moment – kdy stál před dveřmi a bál se vejít. Budou mít pro vás pochopení, které jinde nenajdete.

Nikdo vás nebude nutit mluvit o svých pocitech v kruhu nebo se hned registrovat. Můžete si jen sednout do rohu s kávou a pozorovat.

Kontrola je na vás!

**Kdykoli můžete říct:
„Dneska je toho na mě
moc, musím jít.“ A nikdo
se na vás nebude zlobit.**

Co může pomoci strach zmírnit?

Vezměte si doprovod!

**Kamaráda, partnera
nebo někoho blízkého,
kdo „ponese“ část té
pozornosti za vás.**

**Zkuste nejprve
telefonát!**

**Zavolejte koordinátorovi
a zeptejte se na všechno,
co vás děsí. Už jen zvuk
hlasu konkrétního člověka
může stres snížit.**

Online začátek!

**Pokud se bojíte osobního
kontaktu, zeptejte se,
zda se můžete připojit
k nějakému jejich webinaru
nebo online schůzce přes
kameru z bezpečí domova.**

Pacientská organizace zde není proto, aby vám brala soukromí, ale aby vám podala pomocnou ruku ve chvíli, kdy se terén zdá neschůdný. Je to bezpečný prostor, kde se vaše diagnóza stává srozumitelnější a vaše cesta jistější.

Mezi pacientské organizace sdružující pacienty s nervosvalovými onemocněními patří například:

Asociace muskulárních dystrofií
(<https://www.amd-mda.cz/>)

SMÁci (www.smaci.cz)

Další organizace, kde můžete hledat pomoc

Zde naleznete seznam významných nestátních organizací a nadačních fondů, které se zaměřují na podporu lidí se zdravotním postižením.

NROS (Nadace rozvoje občanské společnosti)

www.nros.cz

Střešní organizace. Peníze rozdělují dalším organizacím. Pokud nevíte, na koho se obrátit, **v NROS vám rádi poradí a pomohou najít tu správnou neziskovku pro vaši situaci.**

Konto Bariéry

www.kontobariery.cz

Zaměřuje se na pomoc lidem s postižením. Rozděluje příspěvky na **vozidla, plošiny, kompenzační pomůcky** a podporuje studium.

ALGO nadační fond

www.algonf.cz

Sociální a kulturní podpora jednotlivců znevýhodněných svým zdravotním stavem a organizacím, které těmto osobám pomáhají.

Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových

www.nadaceklausovych.cz

Poskytuje **individuální podporu** jednotlivcům v nouzi, včetně těch se zdravotním znevýhodněním.

Charita Česká republika

www.charita.cz

Tříkrálová sbírka a další aktivity. Výtěžek je určen na pomoc **nemocným, hendikepovaným, seniorům** a dalším lidem v nouzi v regionech.

Pomoc s materiálními a jednorázovými potřebami

Tyto organizace se zaměřují spíše na veřejné sbírky nebo materiální pomoc, která může rodinu v konkrétní chvíli odlehčit:

Donio

www.donio.cz

Platforma pro dobročinné sbírky. Můžete zde založit sbírku na svoji konkrétní potřebu (rehabilitace, pomůcka) nebo podpořit jiné.

Znesnáze21

www.znesnaze21.cz

Platforma pro sbírky na konkrétní příběhy. Zaměřuje se i na sbírky pro **samoživitele** v tíživé situaci.

Nadace Leontinka

www.nadaceleontinka.cz

Pomoc zrakově postiženým dětem a mladým lidem (0–25 let). Podpora vzdělávání, kompenzačních pomůcek a asistenčních psů.

Organizace poskytující služby a poradenství

Tyto organizace vám poskytnou nejen rady, ale i konkrétní služby:

CZEPA

<https://czeпа.cz/>

Poskytuje odborný servis osobám ochrnutým po poškození míchy, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, kterou nejsou schopni sami vyřešit, jejich rodinným příslušníkům a osobám blízkým. Dále je služba poskytována i osobám s jiným druhem tělesného postižení, např. DMO, roztroušenou sklerózou, rozštěpem páteře aj. Služba je poskytována osobám bez omezení věku.

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR)

www.nrzp.cz

Zastřešující organizace obhajující práva a zájmy osob s postižením. Je klíčovým zdrojem informací o právních, sociálních a legislativních změnách týkajících se ZTP.

Použitá zkratky

CZEPA	Česká asociace paraplegiků
ČEZ	Energetická společnost ČEZ
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DMO	Dětská mozková obrna
IPZS	Institut posuzování zdravotního stavu
LPS	Lékařská posudková služba
MHD	Městská hromadná doprava
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	Nevládní nezisková organizace
NROS	Nadace rozvoje občanské společnosti
NRZP ČR	Národní rada osob se zdravotním postižením
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZP	Osoba se zdravotním postižením
SMA	Spinální muskulární atrofie
SMÁci	Pacientská organizace pro SMA
TP	Průkaz osoby se středně těžkým postižením
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ZTP	Průkaz osoby s těžkým postižením
ZTP/P	Průkaz osoby se zvlášť těžkým postižením s potřebou průvodce

Právní předpisy a zdroje

Informace uvedené v této příručce jsou výtahem a vysvětlením právních předpisů, které se k sociálnímu systému a trhu práce v kontextu s osobami se zdravotním postižením vztahují. Pro úplnost uvádíme také čísla a přesné názvy zákonů, vždy je samozřejmě třeba řídit se zněním pozdějších předpisů.

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
- Vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění
- Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách
- Vyhláška č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míra poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity)
- Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů
- Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením
- Zakonyprolidi.cz

- Úřad práce České republiky
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Česká správa sociálního zabezpečení
- Šance dětem
- Novinky.cz
- Aperio

Kontakty

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

tel.: + 420 221 921 111

web: <https://www.mpsv.cz/>

Česká správa sociálního zabezpečení

Křížová 25, 225 01 Praha 5

tel.: 800 050 248

web: <https://www.cssz.cz/>

Úřad práce ČR

Seznam krajských poboček ÚP ČR včetně potřebných kontaktů najdete na Integrovaném portálu MPSV na adrese

<https://www.uradprace.cz/>.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Přehled obecních úřadů obcí s rozšířenou působností včetně potřebných kontaktů najdete na stránkách ministerstva vnitra na adrese <https://www.epusa.cz/>.

Novartis s. r. o.
Na Pankráci 1724/129, 140 00 Praha 4
tel.: +420 225 775 111, www.novartis.cz
info.cz@novartis.com

CZ/FA-11560629/11/2025